

Revidering Riktlinjer för beräkning av föräldrars ersättning för placerade barn under 18 år

Fastställt av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2026-03-18
Ärendenr SON 2025/579
Version 2

Revidering Riktlinjer för beräkning av föräldrars ersättning för placerade barn under 18 år

Innehåll

1. Inledning	2
2. Föräldrarnas ersättningsskyldighet	2
3. Beräkning av ersättningsbelopp	3
Procentsatser	3
Maxbelopp	3
Kommunicering av beräkningsunderlaget	4
Jämkning	4
Om en förälder inte betalar	4
Eftergift	4
4. Barnets egna inkomster mm	4
Barnbidrag/ förlängt barnbidrag	4
Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg	5
Underhållsstöd	5
Omvårdnadsbidrag	5
Bostadsbidrag	5
Barnpension	5
När barnet fyller 18 år	5

1. Inledning

Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård eller omvårdnad utanför det egna hemmet. Det framgår av 32 kap. 3 § första stycket socialtjänstlagen (SoL) och av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Föräldrarnas skyldigheter att bidra till kommunens kostnader bestäms enligt samma grunder som betalningsskyldigheten vid underhållsstöd. Bestämmelserna finns i 6 kap. 2-4 §§ socialtjänstförordningen, 5 § förordningen om stöd och service till vissa funktionshindrade och i 19 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). Ersättningskyldigheten gäller oberoende av om föräldern är vårdnadshavare eller inte. Hur mycket en förälder ska betala till kommunen beror både på föräldrarnas årsinkomst och på hur många barn som föräldern har att försörja. Ersättningsbeloppet omräknas årligen.

Riktlinjen följer de rekommendationer som framgår av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) cirkulär 2025:40¹ Beräkning av föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn under 18 år.

2. Föräldrarnas ersättningskyldighet

Föräldrar, var för sig har försörjningskyldighet gentemot sina barn. Ersättningskyldigheten gäller från dagen för verkställighet av placering i HVB hem, stödboende och i bostad med särskild service LSS (bostad och familjehem) samt från dagen för socialnämndens beslut om stadigvarande placering i familjehem enligt SoL och LVU.

Så tidigt som möjligt i utredningsprocessen när en placering eller beslut om insats antas bli aktuell ska handläggaren informera föräldrarna om deras ersättningskyldighet för barnets kostnader. Föräldrarna ska även informeras om vilka konsekvenser placeringen kan få för deras ekonomi i övrigt. Informationen bör lämnas både muntligt och skriftligt.

När ett barn dygnetruntplaceras medför det att föräldrarna förlorar rätten till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård. Föräldrarna har en skyldighet att meddela Försäkringskassan (FK) att barnet är placerat i familjehem, stödboende, HVB och bostad med särskild service LSS inklusive familjehem enligt LSS. Socialnämnden har alltid skyldighet att meddela FK när ett barn blir dygnetruntplacerat, omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen.

En utredning skall göras om föräldrarnas försörjningsförmåga, och beslut fattas enligt följande:

- Beslut om föräldrarnas ersättning skall fattas när det finns beslut om stadigvarande placering i familjehem, överstiger en månad i HVB och stödboende samt verkställighet enligt LSS. Det avgörande är att föräldern inte har barnet i sin vård i hemmet på minst en månad.
- Ersättningskyldigheten gäller från den dag då det fattas beslut om ersättningens omfattning.
- Ett beslut skall fattas för vardera föräldern, oavsett om föräldrarna bor tillsammans eller är separerade.
- Det slutliga beskedet om ersättningsbeloppet med uppgift om när och hur det ska betalas, ska delges respektive förälder. Beslutet kan inte överklagas.
- Beloppet omprövas årligen och kan omprövas under hela placeringstiden.
- Ersättning tas inte ut från föräldrarna om det framräknade ersättningsbeloppet understiger 150 kr per barn och månad.

¹ SKR cirkulär 2025:40 Föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn under 18 år

- För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna. Beslut om eftergift enligt 32 kap 10 § SoL skall fattas.
- När barnet fyller 18 år upphör ersättningsskyldigheten.

3. Beräkning av ersättningsbelopp

Beräkningen ska göras på var och en av föräldrarna, även om de är sammanboende med varandra. Föräldrarna kan ha olika antal barn, vilket påverkar beloppet som en förälder ska betala. Beräkningen av vad en förälder ska betala i ersättningsbelopp till kommunen bestäms enligt samma bestämmelser som betalningsskyldigheten vid underhållsstöd.

Vid beräkning av kapitalinkomster ska hänsyn tas till realisationsförluster och uppskovsavgifter vid byte av bostad. Vid beräkningen ska hänsyn inte tas till skulder. Om föräldern inte medverkar till att utredningen kan genomföras har förvaltningen ändå rätt att göra kontroller med Försäkringskassan, skattemyndighet, arbetsgivare, etc. utan föräldrarnas samtycke. Den ersättningsskyldige föräldrarnas inkomst ska beräknas i enlighet med det senast fattade taxeringsbeslutet och med utgångspunkt i

1. Inkomst av tjänst
2. Inkomst av kapital
3. Inkomst av näringsverksamhet
4. Inkomst av studiemedel och studiestartsstöd

Enligt 19 kap. 10 § SFB ska därefter ett grundavdrag om 120 000 kronor göras.

Skatteverket ska enligt 6 kap. 2 § tredje stycket SoF på begäran lämna kommunen de inkomst- och förmögenhetsuppgifter som behövs för att fastställa en förälders ersättningsbelopp.

Procentsatser

Ersättningsbeloppet beräknas som en viss procent av föräldrarnas inkomst enligt ovan.

Procentsatsen för varje barn varierar med det totala antalet barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § föräldrabalken.

Procentsats per barn

1 barn	2 barn	3 barn	4 barn	5 barn
14 %	11,5 %	10 %	7,75 %	6,4 %
6 barn	7 barn	8 barn	9 barn	10 barn
5,5 %	4,85 %	4,38 %	4 %	3,7 %

Om en förälder fullgjort underhållsskyldigheten genom ett engångsbelopp eller annat bidrag till barnets underhåll under placeringstiden behöver föräldern inte bidra till kommunens kostnader för vården. Om barnet innan placeringen bott hos en förälder som uppburit underhållsstöd för barnet finns det redan ett uträknat återbetalningsbelopp hos FK mot den andre föräldern. Detta återbetalningsbelopp ska utgöra grund för beslutet för den underhållsskyldige föräldern.

Maxbelopp

Det belopp som var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med får inte överstiga vad som för samma tid motsvarar högsta underhållsstödsbelopp enligt 18 kap. 20 § SFB. Information om gällande maxbelopp beroende på barnets ålder finns att inhämta hos Försäkringskassan.²

² Underhållsstöd från Försäkringskassan - Försäkringskassan (forsakringskassan.se) (<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/for-foraldrar-som-inte-leverihop/barnet-bor-hos-dig/underhallsstod-fran-forsakringskassan>)

Kommunicering av beräkningsunderlaget

Innan beslut fattas om att föräldrar ska betala ersättning, ska beräkningsunderlaget och beräknad ersättning kommuniceras med dem.

Föräldrarna blir därigenom informerade och ges möjlighet att eventuellt begära jämkning av ersättningsbeloppet. Föräldrarna ska informeras om att beloppet omräknas årligen, samt när antalet barn som de är som de är försörjningsskyldiga för ändras. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under året kan nytt avgiftsbeslut fattas. Den årliga omräkningen av ersättningsbeloppet som grundar sig på ny taxering är inte ett nytt beslut om att betala ersättning till kommunen utan endast en omräkning av beloppet. Delgivning av beräkningsunderlaget ska därför inte ske. Respektive föräldrar underrättas årligen om det nya ersättningsbeloppet.

Jämkning

Om det framräknade beloppet bedöms vara oskäligt i förhållande till föräldrarnas ekonomiska förmåga, social situation eller när föräldrarna står för vissa av barnets kostnader kan jämkning ske till en skälig nivå. En anledning kan vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern, t e x varje helg. Jämkning kan även göras uppåt, t ex om föräldern uppbär barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkning skall anges i beslutet. Jämkning kan ske redan från början, eller vid ett senare tillfälle. För bedömning avseende behovet av jämkning kan jämförelse göras med föräldrarnas ekonomi i förhållande till normen för försörjningsstöd. Föräldern ska inte betala mer än sitt eventuella överskott, och får med andra ord inte hamna under normen.

Om en förälder inte betalar

Om en förälder inte betalar den fastställda ersättningen har kommunen enligt 33 kap. 4-5 §§ SoL möjlighet att väcka talan hos förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppstod. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom den domkrets som föräldern är bosatt i. Ny prövning av föräldrarnas ekonomiska förhållanden genomförs och bör inte vidhålla sina ersättningsanspråk om detta leder till att föräldern kommer att sakna medel till sin eller sin familjs försörjning. Förvaltningen ansvarar för att upprätta en rutin.

Är barnet placerat enligt LSS regleras detta inte i LSS utan den obetalda summan ses som en vanlig fordran och hanteringen följer därmed kommunens ordinarie kravrutin.

Eftergift

Socialnämnden får enligt 33 kap. 6 § SoL helt eller delvis efterge föräldrars ersättningsskyldighet till kommunen som avses i 32 kap. 3 § första stycket.

4. Barnets egna inkomster mm

Ett barn kan ha egna inkomster, till exempel barnpension eller pengar från försäkring, som kan komma att påverka nivån på föräldrars ersättning till kommunen. Barnets inkomster beräknas på samma sätt som föräldrarnas, men här tillämpas ett grundavdrag på 60 000 kronor. Om barnet har inkomster som överstiger 60 000 kronor, minskas föräldrars ersättningsskyldighet med hälften av den inkomst som överstiger 60 000 kronor.

Barnbidrag/ förlängt barnbidrag

Vid stadigvarande placering i familjehem ska FK efter framställan från socialnämnden utbetala barnbidraget till familjehemmet. Omkostnadsersättningen ska reduceras med motsvarande belopp. (4§ tredje stycket Lagen om allmänna barnbidrag (ABBL) och 8§ Lagen om förlängt barnbidrag (FBBL). Vid placering på institution ska FK efter framställan från socialnämnden betala ut barnbidraget till nämnden. Nämnden ansvarar för att anmäla till FK om barnet omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen. (7§ ABBL och 8§ FBBL.) Vid LSS-placeringar

väljer föräldrarna själva om barnbidraget ska fortsätta utbetalas till dem eller om det ska utbetalas till familjehemmet. Reglering görs via omkostnadsersättning om barnbidraget utbetalas till familjehemmet.

Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg

Om ett barn är placerat kan studiehjälp för en omyndig studerande betalas ut till Kommunen eller någon annan för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle. Begäran om ändrad betalningsmottagare görs till lokala CSN. Av begäran ska framgå att socialnämnden i utredning kommit fram till att socialnämnden/individ- och familjeomsorgen ska vara betalningsmottagare. Det är även möjligt att begära att ett familjehem ska vara betalningsmottagare. Omkostnadsersättningen reduceras då med motsvarande belopp. (33§ 2st Studiestödsförordningen)

Underhållsstöd

Underhållsstöd för en förälder från FK dras in från första månadsskiftet efter barnets faktiska flyttning. Kommunen är skyldig att meddela när ett barn placeras utanför hemmet. Den underhållsskyldige förälderns återbetalningsskyldighet till FK upphör från placeringsdatumet. Kommunen skall i stället ställa motsvarande ersättningskrav på den underhållsskyldige föräldern. När placeringen upphör måste boföräldern på nytt göra en ansökan om underhållsstöd hos FK

Omvårdnadsbidrag

FK beviljar inte omvårdnadsbidrag för ett placerat barn. Ett familjehem har således inte rätt till vårdbidrag. En särskilt förordnad vårdnadshavare kan däremot uppbära vårdbidrag.

Bostadsbidrag

FK kan komma att dra in bostadsbidrag och Kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade (KBH). Om socialnämnden anser att föräldern har kvarvarande behov av en bostad med tidigare storlek skall detta meddelas till FK.

Barnpension

Barnpensionen kan inte uppbäras av kommunen som ersättning för kostnaderna för vården. FK fortsätter att betala ut pensionen till föräldern. Föräldern bör uppmanas att bidra med dessa medel för vissa av barnets kostnader, exempelvis kläder och fritidsaktiviteter. Omkostnadsersättningen skall då reduceras med motsvarande belopp. Om föräldern inte accepterar detta kan det framräknade ersättningsbeloppet till kommunen jämkas uppåt med hänvisning till inkomst från barnpension. Det jämkade ersättningsbeloppet får dock aldrig överstiga aktuellt underhållsstödsbelopp. Om ett placerat barn uppbär barnpension är kommunen enligt 5 kap 3 § punkt 3 Sof skyldig att anmäla till överförmyndaren om det kan antas att en förälder inte förvaltar barnets egendom på ett betryggande sätt.

När barnet fyller 18 år

Kommunen har inte möjlighet att ta ut ersättning från föräldrarna när barnet fyllt 18 år, även om den unge fortfarande omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet, dvs går i skolan. Ansvarig handläggare ska inför att ungdomen fyller 18 år uppmana ungdomen att själv ansöka hos FK om förlängt underhållsstöd från sina föräldrar. Ansökan bör göras ett par månader innan. Eventuellt förlängt underhållsstöd och studiebidraget betalas ut till den unge som skall stå för sina kostnader i motsvarande utsträckning. Reglering sker därefter via omkostnadsersättningen.